26/10/2019

Το μύρο του Αγίου Δημητρίου: Ιστορία και σύγχρονα θαύματα

/ Ορθόδοξες Προβολές

Του Πρωτοπρ. Γεωργίου Θεοδωρή

Τήν πρώτη πληροφορία γιά τήν ἀνάβλυση τοῦμύρου βρίσκουμε στόν Ἰωάννη Καμενιάτη, ὁ ὁποῖος ἐξιστόρησε τήν ἅλωση τῆς Θεσσαλονίκης ἀπό τούς Σαρακηνούς τό 904. Αὐτός γιά πρώτη φορά ἀποκαλεῖ τόν Ἅγιο Δημήτριο «μυροβλύτην». Γράφει ὁ Καμενιάτης: «Αὐτόν γάρ αὐχεῖ Θεσσαλονίκη τόν Παῦλον ἔχειν τῆς εὐσεβείας διδάσκαλον τό σκεῦος τῆς ἐκλογῆς, μετ’ ἐκεῖνον δέ τόν μέγαν ἐν μάρτυσι καί ἀξιοθαύμαστον ἐν ἀθλοφόροις Δημήτριον τόνΜυροβλύτην, πολύν ἀγῶνα ὑπέρ τῆς εὐσεβείας καταβαλόμενον», (διότι γι’ αὐτόν τόν λόγο εἶναι περήφανη ἡ Θεσσαλονίκη, ἐπειδή ἔχει τόν Παῦλο, τό σκεῦος ἐκλογῆς, διδάσκαλο τῆς εὐσέβειας, καί μετά τόν Παῦλο τόν μεγάλο μεταξύ τῶν μαρτύρων καί ἀξιοθαύμαστο μεταξύ τῶν ἀθλοφόρων, τόν Δημήτριο τόν Μυροβλύτη, ὁ ὁποῖος καί αὐτός ἀγωνίσθηκε πολύ καί κοπίασε γιά τήν εὐσέβεια).

Ὁ Κωνσταντίνος Ἀκροπολίτης (Μέγας Λογοθέτης ἀπό τό 1296 ὡς τό 1321, γνωστός συναξαριστής, ρήτορας, καί ἐπιστολογράφος) στόν λόγο του «εἰς τόνΜεγαλομάρτυρα καί μυροβλύτην Δημήτριον» περιγράφοντας ἕνα θαῦμα θεραπείας ὀφθαλμῶν διά τοῦ μύρου, ἀποκαλεῖ τόν Ἅγιο «μυροβλύτην». Γράφει ὁ Ακροπολίτης: «...σπεύδοιμι δέ πρός τήν τοῦ Μεγάλου Δημητρίου πόλιν ὅση μοι δύναμις, ὡς ἄν ἐκεῖσε γενόμενος παρά τε τόν ναόν ἀφικοίμην καί τῇ τιμίᾳ προσεπιρριφείην σορῷ καί τῷ θείῳτούς ὀφθαλμούς ἐπιχρισαίμην μύρῳκαί τήν ὀπτικήν ἀπολάβοιμι, πέποιθα γάρ ὡς πάραυτά μοι τάς ὄψεις ὁ μυροβλύτης ἰάσαιτο. Καί ὁ μυροβλύτης «ἀλλά δεῦρό μοι τοῦ ἵππου ἐπίβηθι πρός βραχύ καί πρός ὀλίγον δια ναπαύθητι», (βιάζομαι νά πάω στήν πόλη τοῦ μεγάλου Δημητρίου μέ ὅση δύναμη ἔχω, φτάνοντας δέ στόν ναό καί προσπίπτοντας στήν τιμία σορό ἐπάλειψα τά μάτια μου μέ τό θεῖο μύρο καί ἀπέκτησα τήν ὅρασή μου. Εἶχα πιστέψει πώς ἀμέσως ὁ μυροβλύτης θά μοῦ χάριζε τήν ὅρασή μου. Καί ὁ μυροβλύτης μοῦ εἶπε: «ἔλα ἀνέβα πάνω στό ἄλογό μου γιά λίγο καί ξεκουρά σου λιγάκι»).

Ἐπίσης ὁ Ἰσίδωρος Ἀρχιεπίσκοπος Θεσσαλονίκης (1342-1396) ὀνομάζει τόνἍγιο Δημήτριο «μυρορρόα»: «ἀλλ’ οὐ τοῦτο μόνον ἱκανόν, ἀγαπητοί, ἕως ἄν ἡμῖν μή προσῇ καί βίος ἐπαινετός καί εὐώδης καί ὁ Δημήτριος ὀσφραινόμενος ἥδεται μυρορρόας...», (ἀλλά μόνον αὐτό δέν εἶναι ἀρκετό ἀγαπητοί, ἄν δέν μᾶς παρουσιάσει καί ζωή ἀξιέπαινη καί εὐώδη, ἀπό τήν ὁποία ὀσφραινόμενος ὁ Δημήτριος μυροβλύζει εὐχάριστα).

Ἀλλά καί ὁ Ἀρχιεπίσκοπος Θεσσαλονίκης Γαβριήλ (1397-1416) στίς ὁμιλίες του ὀνομάζει τόν Ἅγιο μυροβλύτη. «Σύ, δέ, μάρτυς, μέγιστε τοῦ Χριστοῦ, μυροβλύτα Δημήτριε...», (Ἐσύ δέ μεγαλομάρτυρα τοῦ Χριστοῦ, μυροβλύτα Δημήτριε...). Ὁ ἴδιος ἐπίσης λίγο παρακάτω γράφει: «Διά ταῦτα καί ἡμεῖς ὑπόθεσιν μεγίστων προθέντες τόν θαυματουργόν καί μυροβλύτην Δημήτριον...» (γι’ αὐτό κι ἐμεῖς ὡς μεγάλη ὑπόθεση προβάλουμε τόν θαυματουργό καί μυροβλύτη Δημήτριο...).

Ἀπό μία ἐπιγραφή τοῦ 1284 μ.Χ. πάνω σέ λευκόμάρμαρο, ἡ οποία βρέθηκε στή Θεσσαλονίκη δίπλα στήν πύλη τοῦ τζαμιοῦ Ἐσκί Σεράι (ναός τοῦ Προφήτη Ἠλία) πού δημοσιεύθηκε ἀπό τούς Εὐθ. Τσιγαρίδα – Κάτια Λοβέρδου-Τσιγαρίδα καί σήμερα βρίσκεται στό Ναό τοῦ Ἁγίου Γεωργίου (Ροτόντα), πληροφορούμαστε ὅτι ὁ ἀνακαινιζόμενος ναός τοῦ τρισμάκαρος «ἔχει ἐντός τόν μέγα μυροβλύτη».

Τέλος, νά ποῦμε πώς πολλοί ἐγκωμιαστές ἐπιγράφουν τούς λόγους καί τά ἐγκώμιά τους ἀποκαλώντας τόν μεγαλομάρτυρα Ἅγιο Δημήτριο «μυροβλύτη». Στήν λειτουργική ἐπίσης ζωή καί παράδοση τῆς Ἐκκλησίας μας μετά τόν 10ο αἰῶνα ὁ Ἅγιος Δημήτριος μνημονεύεται ὡς «μεγαλομάρτυς καί μυροβλύτης».

Ἀπό τή μελέτη τῶν πηγῶν, τῶν κανόνων, τῶν ὕμνων, τῶν τροπαρίων καί γενικά τῆς λειτουργικῆς καί λατρευτικῆς παράδοσης, προκύπτει ὅτι ἡ ἀνάβλυση τοῦ μύρου γινόταν εἴτε ἀπό τό πηγάδι , εἴτε ἀπό τόν τάφο, εἴτε ἀπό τή λάρνακα καί τό κιβώριο, εἴτε ἀπό τή λογχισμέ νη πλευρά, εἴτε ἀπό τό σῶμα καί τή σορό τοῦ μάρτυρα, ὡς τήν ἀστείρευτη πηγή. Τά μύρα αὐτά ἦταν «ἀείρροα», σχημάτιζαν «ποταμόν» πού διαπότιζε ὄχι μόνο τήν πόλη ἀλλά καί «πᾶσαν τήν γῆν» μέ ἀποτέλεσμα νά καταγγέλλεται στήν οἰκουμένη ὅτι τό μύρο εἶναι «ἀμοιβή τῆς ἁγνείας» τοῦ μάρτυρα καί δεῖγμα «ἀληθοῦς ἀφθαρσίας». Ἐπίσης «τό αἷμα Δημητρίου»πού ἔρρευσε ἀπό τή λογχισμένη πλευρά μεταβάλλεται σέ «μύρον κοινόν ἀναβλύζον ἐξ αὐτῆς καί παρέχον τοῖς πιστοῖς ἰάματα» (τό αἷμα τοῦ Δημητρίου πού ἔρρευσε ἀπό τήν πλευρά του μεταβάλλεται σέ κοινό – πού μποροῦν νά τό πάρουν ὅλοι – μύρο πού ἀναβλύζει ἀπό αὐτήν (τήν πληγή) καί παρέχει θεραπεῖες στούς πιστούς), ἐνῶ ἡ εὐωδία του ἐκδιώκει τούς δαίμονες. Ἡ σορός τῶν ἁγίων λειψάνων ἀνέκαθεν, ἀναφέρει ὁ ἅγιος Συμεών ἀρχιεπίσκοπος Θεσσαλονίκης, ἀποτελεῖ «πηγή ἀκενώτων δωρεῶν πού ἀναβλύζει ἀβύσσους ἰαμάτων πρός ἀνακούφιση ὅσων δοκιμάζονται», διότι ἀναδεικνύεται πάντα «θεραπευτήριο ὅσων πάσχουν, θεραπεία τῶν ἀσθενῶν, παρηγοριά γιά ὅσους στενοχωριοῦνται, κοινό καί σωτήριο καταφύγιο» ὅλων τῶν ἀνθρώπων ὄχι μόνο τῶν πολιτῶν αὐτῆς τῆς πόλης ἀλλά «καί τῶν ξένων». (Ἐπιγραφή ψηφιδωτοῦ δεξιοῦ πεσσοῦ ἱεροῦ βήματος 7ου αἰ.).

Βιώνοντας ὁ ὑμνογράφος τήν εὐεργεσία πού λαμβάνει κανείς ἀπό τίς πρεσβείες τοῦ Ἁγίου, πού ἐνώθηκε μέ τήν πηγή τοῦ μύρου πού εἶναι ὁ Χριστός, κι ἀπαθανατίζοντας ἐπιγραμματικά τήν ὀρθόδοξη θεολογική θεώρηση τῶν ἁγίων ὡς μελῶν τῆς Ἐκκλησίας, ἀποκαλύπτει ὅτι ὁ Χριστός, ἡ κεφαλή καί ἡ δόξα τῆς Ἐκκλησίας, αὐτός εἶναι τό μύρο. «Τό μύρον Χριστός ἐν τῇ ψυχῇ σου, Δημήτριε, ῥεῦσαν νοητῶς, ὡς χείλεσι σοῖς μέλεσι, μύρου πηγήν ἐξέχεε, τῆς χάριτος τοῦΠνεύματος σεπτόν δεικνύων σε σκήνωμα». Ὁ Χριστός, πού εἶναι τό αἰώνιο μύρο, ἔρρευσε στήν καρδιά σου, Δημήτριε. Κι αὐτό τό μύρο, ὁ Χριστός, ξεχείλιζε ὄχι μόνο ἀπό τό στόμα – μέ τήν ὀρθόδοξη διδασκαλία σου – ἀλλά ἀπό ὅλα τά μέλη τοῦ σώματός σου, τοῦ ἁγνοῦ καί ἁγίου. Ἔγινες ὁ ἴδιος πηγή μύρου κι εὐωδίαζες μέσα στόν κόσμο σκορπώντας τό ἄρωμα τῆς χάρης στήν Ἐκκλησία.

Ὁ στενός καί ἀδιάρρηκτος δεσμός μέ τόν Κύριο τόν ταυτίζει μαζί του, ὥστε τελικά καί τό αἷμα τοῦ Μάρτυρα νά γίνεται μύρο. Ἀκούει ὁ ποιητής τόν Μεγαλομάρτυρα νά ἀπευθύνεται μέ περιπάθεια πρός τόν Κύριο:

«Ἐγώ φησιν ὁ ἐρώμενος, ἐγώ, Νυμφίε, σπεύδω ὀπίσω σου· ὀσμή γάρ μύρων σου πάντων τῶν μύρων ὑπέρκειται, ἥτις ἡμῶν τό αἷμα μύρον εἰργάσατο». Πληγωμένος ἀπό τόν ἔρωτά σου, Νυμφίε μου, λέει ὁ ἅγιος, τρέχω ξοπίσω σου. Τό ἄρωμα τῶν

δικῶν Σου μύρων ξεπερνᾶ κάθε μύρο. Κι εἶναι αὐτό πού μέ ἀλλοιώνει, ὥστε καί τό αἷμα μου μετέβαλε σέ μύρο.

Σέ ἄλλο τροπάριο ἀπηχεῖ ἡ ἔννοια τοῦ χωρίου τῆς Β΄ πρός Κορινθίους Ἐπιστολῆς (2, 15) ὅτι ὁ χριστιανός ἔχοντας μέσα του τόν Χριστό, μέ τή διδασκαλία καί τά μυστήρια, γίνεται «εὐωδία Χριστοῦ».

Τέλος, ὁ 132ος Ψαλμός τοῦ Δαυίδ, ὅπου γίνεται λόγος γιά τό μύρο πού εὐωδίαζε κατά τή στέψη τοῦ Ἀαρών καί συμβόλιζε τήν ἑνότητα τοῦ λαοῦ τοῦ Θεοῦ, δίνει ἀφορμή στόν ἅγιο πατριάρχη Φιλόθεο νά διατυπώσει μία θεμελιώδη ἐκκλησιολογική ἀλήθεια. Ἀπευθυνόμενος πρός τόν μυροβλύτη ἅγιο λέγει: «Ὡς μύρον μέν ἔφησε Δαυίδ ὁ θεῖος, ἐν Πνεύματι, τήν ἕνωσιν, ἔνδοξε, τῶν ἀδελφῶν τήν τερπνήν· τά δέ μύρα σου, σοφέ, τήν νέαν κτίσιν συνάγει πρός ἕνωσιν, μύρου τοῦ κρείττονος». Ἡ μνήμη τοῦ Μυροβλύτη, πού συνάγει ὅλους τούς χριστιανούς, εἶναι ἕνα δυνατό μάθημα πρός ὅλα τά μέλη τῆς νέας κτίσης, τῆς Ἐκκλησίας. Προτρέπει νά διατηρήσουμε τήν ἑνότητα τοῦ Πνεύματος, νά μείνουμε ἑνωμένοι στή μία, ἁγία, καθολική καί ἀποστολική Ἐκκλησία, ὅπου ἀναβλύζει τό ἀνώτερο, τό «κρεῖττον» μύρο, ὁ Ἰησοῦς Χριστός.

Τό ἀληθινό μεγαλεῖο τό βρίσκουμε σέ δύο στοιχεῖα πού ἀναβλύζουν ἀπό τή ζωή του καί ἀρδεύουν τήν Ὀρθοδοξία: τό μύρο καί τό αἷμα, πού πρόσφερε στόν Χριστό. Μέσα σ’ αὐτά κλείνεται σάν σέ πολύτιμες φιάλες τό ἀπόσταγμα τῆς ὕπαρξης τοῦ Δημητρίου, πού παίρνει ἡ Ἐκκλησία καί τό προσφέρει στούς πιστούς.

Γνώρισμα λαμπρό τοῦ ἁγίου εἶναι ἡ παρθενία, πού ἄσκησε μέ μία τέλεια ἀφιέρωση στόν Θεό. Ὁ Δημήτριος κράτησε καθαρή τή σκέψη καί τήν καρδιά του, ἁγνό τό σῶμα του καί ἅγια τήν ψυχή του, δοσμένη ὁλοκληρωτικά στόν Κύριο. Ὁ ἅγιος Γρηγόριος ὁ Παλαμᾶς τόν χαρακτηρίζει ὅσιο, παρθένο, πάγκαλο καί παναμώμητο. Εἶχε ἔργο του κύριο τό κήρυγμα καί τή διδασκαλία τοῦ εὐαγγελίου. Προικισμένος μέ διδακτικό χάρισμα, συγκέντρωνε πλήθη Θεσσαλονικέων στή Χαλκευτική στοά καί μέ παρρησία, «ἀπτοήτῳ γλώσσῃ» κατά τόν Λέοντα Σοφό, εὐαγγελιζόταν στόν εἰδωλολατρικό κόσμο τή βασιλεία τοῦ Θεοῦ. Κατέστησε ἔτσι τόν ἑαυτό του ὁ ἅγιος σκεῦος εὐωδιαστό, πού ἀνέβλυζε τήν ὀσμή τῆς ζωῆς στούς γύρω του(Β΄ Κορ. 2,14.16). Κι ὅταν ἀργότερα οἱ χριστιανοί βρέθηκαν μπρός στό ἁγιασμένο νερό τοῦ πηγαδιοῦ, μέσα στό ὁποῖο ρίχτηκε τό νεκρό σῶμα τοῦ Μάρτυρα, αὐθόρμητα συνεδύασαν τό μύρο τοῦ τάφου μέ τήν εὐωδία τῆς ἁγνότητας καί τό εἶδαν ὡς σύμβολο παρθενίας. Σχολιάζει ἐμπνευσμένα ὁ ἅγιος Νικόλαος ὁ Καβάσιλας προσφωνώντας τόν ἅγιο Δημήτριο: «Ὦ σύ, πού δέν φάνηκες μόνο ὁ ἴδιος εὐωδία Χριστοῦ, ἀλλά καί στούς ἄλλους ἀνθρώπους συνιστοῦσες τό “κενωθέν μύρον”.Ὥσύ, πού ἄφησες πρῶτα μέν αἷμα, τώρα δέ μύρο ἀπ’ τίς πληγές σου ἤ μᾶλλον καί τώρα ὄχι λιγότερο ἀπό πρίν αἷμα. Διότι τό σῶμα σου, πού

πληγώθηκε ἀπό χτυπήματα καί τραύματα τότε, ἀνέβλυσε μύρο. Ἐπειδή καθόλου δέν τοῦ ἔλειπε ἡ καθαρότητα καί ἡ ἀγνότητα καί ἡ παρθενία, μετέσχε κι αὐτό στήν εὐωδία τοῦ πνεύματος. Τό αἷμα κατέστη τό ἴδιο μύρο».

Ἄν τό μύρο συμβολίζει τήν παρθενία τοῦ Δημητρίου, τό αἷμα δηλώνει τό μαρτύριό του. Ὁ ἅγιος ὑπῆρξε παρθένος ἀλλά καί ὁμολογητής. Ὑπῆρξε διδάσκαλος ἀλλά καί ἀθλητής. Ὁμολόγησε τήν πίστη του μπροστά στόν αὐτοκράτορα τοῦ ρωμαϊκοῦ κράτους πού βρέθηκε ἐκεῖνες τίς μέρες στή Θεσσαλονίκη ἐπιστρέφοντας ἀπό μία ἐκστρατεία καί ἄθλησε γιά τό ὄνομα τοῦ Χριστοῦ παλεύοντας μέ τό θάνατο. Ὑπακούοντας στήν προτροπή τοῦ ἀποστόλου Παύλου πρός τόν Τιμόθεο, πρῶτος αὐτός γεύθηκε τούς καρπούς τῆς διδασκαλίας του, τό μαρτύριο δηλαδή, καί τή δόξα του, ὅπως ὁ καλός γεωργός μεταλαμβάνει πρῶτος ἀπό τούς καρπούς τῶν κόπων του (Β΄ Τίμ. 2,6). Φυλακισμένος μέσα στά λουτρά καί ἀποδυτήρια τοῦ σταδίου, λογχίστηκε μόλις ἔγινε γνωστό ὅτι «ὁ Θεός τοῦ Δημητρίου» βοήθησε τόν Νέστορα νά νικήσει τόν φοβερό μονομάχο Λυαῖο. Τό σῶμα του ρίχτηκε μέσα σ’ ἕνα πηγάδι τῶν λουτρῶν καί τό αἷμα του πορφύρωσε τό νερό μεταβάλλοντάς το σέ μύρο. Ἀλλά τό μύρο καί τό αἷμα τοῦ Δημητρίου θά ἔμενε περιβεβλημένο μόνο μέ ἀνθρώπινη αἴγλη, ἄν τό περιορίζαμε στό πλαίσιο μίας ἁπλῆς θυσίας, μεγαλειώδους ὁπωσδήποτε καί ἡρωικῆς, ὅπως εἶναι κάθε θυσία ἀνθρώπου γιά μία πίστη. Ἡ θυσία ὅμως τοῦ ἁγίου ἔχει ἄλλες διαστάσεις, πού ξεφεύγουν ἀπό τά μέτρα αὐτοῦ τοῦ κόσμου καί τήν περιβάλλουν μέ φωτοστέφανο θεϊκό. Συντελεῖται ὡς μίμηση Θεοῦ καί ἐπιτελεῖται ἐν ἀγάπῃ, «καθώς καί ὁ Χριστός ἠγάπησεν ἡμᾶς καί παρέδωκεν ἑαυτόν ὑπέρ ἡμῶν προσφοράν καί θυσίαν τῷΘεῷ εἰς ὀσμήν εὐωδίας» (ὅπως καί ὁ Χριστός μᾶς ἀγάπησε καί ἔδωσε τή ζωή του γιά μᾶς ὡς προσφορά καί θυσία, πού τή δέχεται εὐχάριστα ὁ Θεός) (Εφ 5, 1-2). Ἀπό τό μαρτυρικό τέλος του, λοιπόν, ἐπί βασιλείας Μαξιμιανοῦ (286-305) μέχρι καί σήμερα ὁ μεγαλομάρτυρας καί μυροβλύτης Ἅγιος Δημήτριος ἀξιώνεται μεγάλης τιμῆς καί εὐλάβειας σ’ ὅλο τόν χριστιανικό κόσμο. Χριστιανοί ἀπό τά πέρατα τῆς γῆς κατέκλυζαν τόν τάφο τοῦ μάρτυρα καί καθαγίαζαν τίς ψυχές καί τά σώματα ἀπό τό ἅγιο μύρο πού ἀνέβλυζε ἀπό τή σορό του, ἐνῶ προκαθήμενοι ἅγιοι καί ἱεράρχες τῆς Ἐκκλησίας τῶν Θεσσαλονικέων ἀπό τό ἕνα μέρος καί λόγιοι ἄνδρες, ποιητές καί ρήτορες ἀπό τό ἄλλο, μέ λόγους, ἐγκώμια καί ὕμνους, ὕμνησαν καί τίμησαν τόν Μεγαλομάρτυρα Δημήτριο, μέ ἀποτέλεσμα νά δημιουργηθεῖ μέ τήν πάροδο τοῦ χρόνου μεγάλη καί πλούσια ρητορική καί ποιητική φιλολογία γύρω ἀπό τόν Ἅγιο. Ἡ ἀφθονία καί τό ἀέναο τοῦ μύρου κατακλύζει καί ἀρδεύει ὡς ποταμός καί πέλαγος ὄχι μόνο τή Θεσσαλονίκη ἀλλά καί ὁλόκληρη τήν οἰκουμένη καί ὁ μεγαλομάρτυς ἀπό ὑπέρμαχος καί φρουρός τῆς Θεσσαλονίκης γίνεται «ὑπέρμαχος τῆς οἰκουμένης» ὁλόκληρης.

Ἡ εὐλογία τοῦ μύρου τοῦ Ἁγίου Δημητρίου εἶναι ἐμφανής σέ ὅσους προστρέχουν στή χάρη τοῦ μεγαλομάρτυρος καί στήν ἐποχή μας. Καθημερινά οἱ ἱερεῖς καί οἱ

συνεργάτες τοῦ Ναοῦ γίνονται μάρτυρες τῶν θαυμαστῶν ἐπεμβάσεων καί θεραπειῶν πού ἐπιτελοῦνται μέ τό ἅγιο μύρο σέ ὅλο τόν κόσμο. Ὁ ἅγιος Γρηγόριος ὁ Παλαμᾶς γράφει χαρακτηριστικά πώς ὁ Ναός τοῦ ἁγίου Δημητρίου στή Θεσσαλονίκη γίνεται «παράδεισος ἄλλος, οὗ πηγήν μύρων ἐκτρέχουσα τό τῆς γῆς ποτίζει ἅπαν πρόσωπον» καί τόν «κόσμον ὅλον ποταμιδόν καταρδεύει» (παράδεισος τοῦ ὁποίου ἡ πηγή τῶν μύρων πού τρέχει ποτίζει ὅλο τό πρόσωπο τῆς γῆς καί σάν ποτάμι καταρδεύει ὅλο τόν κόσμο).